

The Prediction of Attitude to Relationship before Marriage by Personality Dimensions and Religious Orientation in Male Students¹

Azam Norouzi

Ph.D. Student in Counseling, Faculty of Humanities, Qom Branch, Islamic Azad University, Iran (**Corresponding author**). norouzi.22000@gmail.com

AbdolAllah Shafi' Abadi

Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. ashafiabady@yahoo.com

Sohrab Abdi Zarrin

Assistance Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Qom, Qom, Iran. elmzarrin5@gmail.com

Abstract

The purpose of the present study was to investigate on prediction of attitude to relationship before marriage by personality dimensions and religious orientation in male students in university. This study was correlational and the population for study included the male students in Pardis higher education of Allameh Tabataba'ei University. The sampling method performed by simple random sampling and sample size were 80 persons. The instruments were the Attitude to Relationship before Marriage, Religious Orientation Scale (Allport) Big Five Factors (NEO) Personality questionnaires. Data were analyzed by SPSS-22. The results of regression analysis show that the attitude to relationship before marriage by personality factors and religious orientation could predicted (0/714). The results of correlation analysis show that there is a positive correlation between neuroticism and openness to experience with attitude to relationship before marriage. There is a negative correlation between extraversion and attitude to relationship before marriage. In relationship between religious orientation and attitude to relationship before marriage, correlation between internal religious orientation and attitude to relationship before marriage was negative. Those, the attitude to relationship before marriage could predict by personality factors and religious orientation. The results of this study can be useful in the counseling centers in work with clients that wants to marriage.

Keywords: Relationship before marriage, NEO, Religious orientation, Male students.

پیش‌بینی نگرش به روابط قبل از ازدواج بر اساس ابعاد شخصیت و جهت‌گیری مذهبی در پسران دانشجویان^۱

اعظم نوروزی

دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران (نویسنده مسئول).

norouzi.22000@gmail.com

عبداله شفیعی‌آبادی

استاد، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

ashafiabady@yahoo.com

سهراب عبدی زرین

استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه قم، قم، ایران. elmzarrin5@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی نگرش به روابط قبل از ازدواج بر اساس ابعاد شخصیت و جهت‌گیری مذهبی دانشجویان پسر مقطع تحصیلات تکمیلی دانشگاه علامه طباطبائی انجام شد. این پژوهش از نوع همبستگی بوده و جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان پسر پردیس تحصیلات تکمیلی دانشگاه علامه طباطبائی تهران است. ۸۰ نفر نمونه مورد پژوهش با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده، پرسشنامه نگرش به روابط قبل از ازدواج، مقیاس جهت‌گیری مذهبی آلپورت و پرسشنامه پنج‌عاملی شخصیتی نئو (فرم کوتاه) بودند. تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS-22 انجام شد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد ابعاد شخصیت و جهت‌گیری مذهبی سهم قابل توجهی در پیش‌بینی نگرش به روابط قبل از ازدواج (0/۷۱۴) داشتند. نتایج تحلیل همبستگی نیز حاکی از آن است که بین روان‌رنجوری و گشودگی به تجربه از ابعاد شخصیت با نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج همبستگی مثبت وجود دارد، در حالی که، بعد باوجدان بودن با نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج همبستگی معکوس داشت. از مؤلفه‌های نگرش مذهبی، بعد جهت‌گیری درونی پیش‌بینی‌کننده منفی نگرش به روابط قبل از ازدواج بود. بنابراین، ابعاد شخصیتی روان‌رنجوری، گشودگی به تجربه و باوجدان بودن و نگرش مذهبی درونی توانایی پیش‌بینی نگرش به روابط قبل از ازدواج را دارند.

کلیدواژه‌ها: روابط قبل از ازدواج، جهت‌گیری مذهبی، دانشجویان پسر، دانشگاه علامه طباطبائی تهران، شخصیت.

1. مقدمه

یکی از چالش‌هایی که جوامع در حال گذار از دوران سنتی به مدرن با آن روبه‌رو هستند، چالش سنت‌های کنونی جامعه با ارزش‌های مدرن است. ارزش‌ها و نگرش‌ها درباره نهاد خانواده، ازدواج و شیوه‌های همسرگزینی، از زمینه‌هایی بوده که دچار دگرگونی گسترده‌ای شده است، تا جایی که می‌توان گفت ارزش‌های فرهنگی ایرانیان در حال نوزایی است. روابط آزادانه دختر و پسر پیش از ازدواج در جامعه پدیده‌ای نو است که در هیچ دوره‌ای در کشور بدین گستردگی (چه در سطح رفتاری و چه در سطح نگرشی) دیده نشده، اما در سال‌های اخیر، همراه با افزایش دانش‌آموختگی زنان و حضور گسترده آنان در گستره‌های مختلط اجتماعی و همچنین با گسترش رسانه‌های گروهی و دگرگونی‌های بنیادی در بستر زمینه‌های فرهنگی جامعه‌پذیری، پدیده روابط و معاشرت پیش از ازدواج، از درون روابط بین فردی جوانان در حال زایش بوده و یافته‌های پژوهشی نیز این گفته را تأیید می‌کند (آزاد ارمکی، ۱۳۷۹، ص 28).

نژاد کریم و همکاران (1395) در پژوهشی نشان دادند که سابقه روابط قبل از ازدواج، با خیانت عاطفی، جسمانی و جنسی بعد از ازدواج همبستگی داشته است که می‌تواند به علت عدم تناسب این مقوله با فرهنگ جامعه بوده و منجر به نوعی بی‌اعتمادی در روابط بعد از ازدواج شود.

قنبری برزیان، سلمانوندی و فاطمی (1397)، نیز در پژوهشی نشان دادند روابط جنسی قبل از ازدواج، سبب کاهش گرایش به ازدواج جوانان دانشجوی و نگرش منفی آنها نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده و بی‌اعتمادی به جنس مخالف می‌شود. همچنین، کاهش گرایش به ازدواج، زمینه را برای افزایش میانگین سن ازدواج و بستر را برای رسیدن به مجرد قطعی فراهم می‌کند.

قادرزاده، محمدی و محمدی (1396)، طی یک پژوهش کیفی نشان دادند که تجربه رابطه پیش از ازدواج، پیامدهایی چون احساس تأسف، مقایسه و تنوع‌طلبی جنسی، اختلافات خانوادگی، بی‌وفایی و عدم پایبندی در زندگی متأهلی را در پی داشته است.

زارع شاه‌آبادی و سلیمانی (1391)، نیز در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل

مرتبط با گرایش دانشجویان به روابط پیش از ازدواج در دانشگاه یزد، نشان دادند که حدود 60 درصد از دانشجویان، به روابط پیش از ازدواج، نگرش مثبت داشته‌اند. گرایش به رابطه پیش از ازدواج، با درآمد خانواده و تحصیلات پدر و سن فرد، رابطه مستقیم و با سطح دینداری، روابط حسنه با والدین و معدل دانشگاه، رابطه معکوس دارند. همچنین، دو متغیر نیاز عاطفی و دینداری، حدود 27 درصد از تغییرات در زمینه گرایش به رابطه پیش از ازدواج را تبیین می‌کنند.

محمودیان و دراهکی (1393)، در پژوهش دیگری با عنوان عوامل موثر بر نگرش جوانان به روابط دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج، بر روی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهران، نشان دادند که حدود 74 درصد از دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهران نگرش مثبتی به رابطه دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج داشتند. همچنین، متغیر فرامادی‌گرایی بیشترین تأثیر را بر نگرش به روابط دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج دارد و متغیرهای خانواده-محوری، هزینه فرصت ازدواج، وضعیت تأهل و جنسیت به ترتیب در مرتبه‌های بعدی قرار دارند.

به طور کلی نگرش به معنای طرز تلقی، وجهه نظر، طرز فکر، رویه و تمایل به بازخورد است (آلپورت¹، ۱۹۹۲). ترکیب شناخت‌ها و احساس‌ها و آمادگی برای عمل به هر چیز معین را نگرش شخص به آن چیز گویند، یعنی نظامی با دوام که شامل یک عنصر شناختی و یک عنصر احساسی و تمایل به عمل است. عنصر شناختی شامل باورهای شخص درباره یک اندیشه یا شیء می‌باشد. عنصر احساسی، عواطف نسبت به آن است که معمولاً نوع احساس عاطفی با باورهای ما پیوند دارد و تمایل به عمل به آمادگی برای پاسخگویی به شیوه‌ای خاص اطلاق می‌شود (بارون، بیرن و برنسکامپ، ۱۳۸۸). به عقیده کوستا و مک‌کری² (۱۹۹۹) شخصیت را می‌توان به پنج بُعد یا مؤلفه تقسیم کرد

1. Alport

2. Costa & McCrae

که هر یک از آنها نشان‌دهنده خصوصیات و ویژگی‌های منحصر به فردی است و تسلط هر یک از آنها منجر به شخصیتی خاص و متمایز می‌شود: روان‌رنجوری¹، برون‌گرایی²، گشودگی به تجربه³، توافق‌پذیری⁴، وجدانی بودن⁵. روان‌رنجوری به صورت یک تمایل کلی به داشتن حالت‌های عاطفی منفی، ایده‌های غیر منطقی و درگیری با اعمال تکانشی تعریف می‌شود. برون‌گرایی به صورت یک تمایل کلی به ابراز وجود، پویا بودن و انجام اعمال اجتماعی تعریف می‌گردد. این افراد هیجان‌پذیر، تحریک‌پذیر و خوش‌مشرب هستند. گشودگی (نسبت به تجربیات) با تمایل کلی به گسترش اطلاعات جدید، داشتن تفکر واگرا و ارزش‌های غیرمعمول تعریف می‌شود. توافق‌پذیری، به صورت یک تمایل کلی به داشتن احساسات نوع‌دوستانه، اعتماد به دیگران و همراهی و موافقت با آنها تعریف می‌شود. وجدانی بودن، تمایل کلی به داشتن رفتار و شناخت هدفمند، اراده قوی و مصمم بودن تعریف می‌گردد.

در زمینه رابطه دختر و پسر پیش از ازدواج، برخی ابعاد دینی و مذهبی مسأله را در نظر می‌گیرند. از دینداری به‌مثابه عامل کنترل‌گرایی یاد می‌شود و اینکه دینداری شروع ارضای غرایز جنسی را به تعویق می‌اندازد. نتایج برخی پژوهش‌ها حاکی از آن است که در میان افرادی که نمره دینداری بیشتری دارند، روابط جنسی زود هنگام کمتر است (روستوسکی⁶ و همکاران، ۲۰۰۴). براساس نظریه آلپورت و راس⁷ (۱۹۶۷) منظور از جهت‌گیری مذهبی⁸، نگرش به انجام اعمال و تفکرات مذهبی است. نوع جهت‌گیری مذهبی در افراد از دیدگاه آلپورت

-
1. Neuroticism
 2. Extraversion
 3. Openness to experience
 4. Agreeableness
 5. Conscientiousness
 6. Rostoski
 7. Ross
 8. Religious orientation

به صورت درونی و بیرونی است. مذهب درونی، مذهبی فراگیر و دارای اصول سازمان یافته و درونی شده می‌باشد، در حالی که مذهب بیرونی امری خارجی و ابزاری است که برای ارضای نیازهای فردی از قبیل مقام و امنیت مورد استفاده قرار می‌گیرد. منظور آلپورت از جهت‌گیری مذهبی درونی عبارت از یک تعهد انگیزشی فراگیر است که غایت و هدف می‌باشد، نه وسیله‌ای برای دستیابی به اهداف فرعی. به عبارت دیگر، جهت‌گیری مذهبی را می‌توان معادل دین‌ورزی یا دینداری در نظر گرفت (آذربایجانی، ۱۳۸۵). برخی پژوهش‌ها وجود رابطه منفی بین روان رنجورخویی و جهت‌گیری مذهبی درونی را گزارش کرده‌اند. همچنین نتایج برخی پژوهش‌های دیگر نشان داده است که جهت‌گیری بیرونی مذهبی رابطه مثبتی با رگه اضطراب دارد (به نقل از: پارک^۱ و همکاران، ۱۹۹۰). در حالی که جهت‌گیری مذهبی درونی همبستگی منفی با رگه اضطراب دارد (به نقل از: خدایپناهی و خوانین‌زاده سریزدی، ۱۳۷۹).

بنابراین، با در نظر گرفتن نقش و جایگاه مذهب در تمامی وجوه زندگی از سویی و اهمیت شخصیت به عنوان عامل عمده در رابطه با جهت‌دهی نگرش و رفتار افراد، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری مذهبی توانایی پیش‌بینی نگرش به روابط قبل از ازدواج را در دانشجویان پسر دارد؟

2. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی بوده و جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان پسر تحصیلات تکمیلی پردیس دانشگاه علامه طباطبایی تهران شامل دانشجویان متأهل و مجرد و در تمامی رشته‌ها بودند. حجم نمونه ۸۰ نفر بود که با نمونه‌گیری تصادفی ساده از میان کلیه دانشجویان پسر تحصیلات تکمیلی انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل پرسشنامه بررسی نگرش و نگرش به ارتباط قبل از ازدواج، پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی و پرسشنامه پنج عامل شخصیت بودند.

1. Park

معیارهای ورود به پژوهش شامل متأهل بودن به مدت بیش از یک سال و عدم متارکه و جدایی از همسر بود، همچنین معیارهای خروج از پژوهش شامل: در دوران عقد بودن و ازدواج غیر رسمی زوجین بود. معیارهای ورود و خروج به این دلیل اهمیت داشت که هر کدام می‌توانست منجر به سوگیری در پاسخ دادن و یا کتمان پاسخ شود. لازم به ذکر است که کلیه موارد اخلاق پژوهش از جمله اصل داوطلبانه بودن در پاسخ به پرسشنامه‌ها و اصل محرمانه بودن اطلاعات و استفاده از اطلاعات پرسشنامه‌ها در راستای اهداف پژوهش به طور کامل رعایت گردید.

پرسشنامه نگرش به روابط قبل از ازدواج: این پرسشنامه توسط کردلو (1380) جهت سنجش نگرش و میزان موافقت افراد برای ارتباطات خارج از چارچوب با دوستان غیر همجنس ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۲ سؤال برای تعیین نگرش به ارتباط پیش از ازدواج می‌باشد. در این آزمون سوالات ۴، ۵، ۸ به صورت منفی نمره‌گذاری می‌شود و مابقی سوالات در صورت کاملاً موافقم ۵، موافقم ۴، نظری ندارم ۳، مخالفم ۲، کاملاً مخالفم ۱ نمره‌گذاری می‌شوند. هرچه نمره به ۹۸ نزدیکتر باشد، بیانگر نگرش مثبت به این روابط است. به منظور ساخت این پرسشنامه تعداد ۱۰۰ گزاره انتخاب شد و در اختیار اساتید و روانشناسان قرار گرفت و از آنان خواسته شد نظرات خود پیرامون روایی محتوای گزاره‌ها را به طور مکتوب ارائه دهند. پس از به دست آمدن روایی محتوا، سوالات نامرتب حذف شد. پس از آن پرسشنامه به منظور اعتباریابی در اختیار ۳۵ دانش‌آموز قرار گرفت. سپس اعتبار آزمون ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از مؤلفه‌ها محاسبه شد. برخی از سوالات با اعتبار پایین حذف گردید و دوباره بر روی نمونه ۱۰۰ نفره دیگر تکرار شد. در پایان از جامعه آماری دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شهر تهران، نمونه آماری شامل ۶۴۵ دانش‌آموز به شیوه تصادفی خوشه‌ای از ۳۵ دبیرستان انتخاب شده و آزمون بار دیگر تکرار گردید. نتایج نشان داد این آزمون دارای روایی 0/93 می‌باشد (کردلو، 1380). لازم به ذکر است که در پژوهش حاضر، پایایی پرسشنامه

نگرش به ارتباط قبل از ازدواج با روش آلفای کرونباخ 0/73 به دست آمد.

مقیاس جهت‌گیری مذهبی آلپورت¹: این پرسشنامه که شامل ۲۱ جمله است، به آزمودنی داده شده و از او خواسته می‌شود احساس و نگرش خود به هر یک از عبارات را با علامت زدن و انتخاب یکی از گزینه‌ها مشخص کند. گزینه‌ها به صورت: الف) کاملاً مخالفم، ب) تقریباً مخالفم، ج) تقریباً موافقم، د) کاملاً موافقم می‌باشد. گزینه الف) نمره ۱، گزینه ب) نمره ۲، گزینه ج) نمره ۴ و گزینه د) نمره ۵ و عبارات بدون پاسخ نمره ۳ می‌گیرند. جمع امتیازات ۱ تا ۱۲ میزان جهت‌گیری مذهبی بیرونی آزمودنی و مجموع نمرات عبارات ۱۳ تا ۲۱ نمره جهت‌گیری مذهبی درونی او را مشخص می‌کند. آلپورت و راس در سال ۱۹۵۰ این مقیاس را تهیه کردند و در مطالعات اولیه‌ای که صورت گرفت، مشاهده شد که همبستگی جهت‌گیری بیرونی با درونی ۰/۲۱ است (آلپورت و راس، ۱۹۶۷). این آزمون در سال ۱۳۷۸ در ایران هنجاریابی گردید و همسانی درونی آن با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۷۱ و پایایی بازمایی آن ۰/۷۴ بود (مختاری، ۱۳۷۹). در پژوهش حاضر، پایایی این مقیاس با روش آلفای کرونباخ 0/87 به دست آمد.

پرسشنامه شخصیتی نئو (فرم کوتاه) NEO-PI-R²: این پرسشنامه فرم کوتاه شده پرسشنامه شخصیتی NEO می‌باشد که در سال ۱۹۸۵ تهیه شده و مناسب افرادی است که سن آنها ۱۷ سال به بالا است. این پرسشنامه ۶۰ سوالی بوده و برای ارزیابی پنج عامل بزرگ شخصیت: روان رنجورخویی (N)، برون‌گرایی (E)، گشودگی (O)، توافق‌پذیری (A) و وجدانی بودن (C) به کار می‌رود. در این فرم برای هر مؤلفه ۱۲ سوال وجود دارد و هر سوال بر حسب پاسخ از صفر تا ۴ نمره‌گذاری می‌شود. برای آزمون شخصیت نئو فرم کوتاه، با اینکه هنجار جدیدی برای آن ارائه شده، اما دارای همان شکل اولیه می‌باشد (حق‌شناس، ۱۳۸۵). این پرسشنامه در ایران توسط گروسی فرشی (۱۳۸۰) بر روی دانشجویان هنجاریابی

1. Alport Religious Orientation Scale

2. NEO Personality Inventory Revised

شده است. به منظور ارزیابی روایی ملاک آزمون، از روش همبستگی بین دو فرم گزارش شخصی و فرم مشاهدهگر استفاده شد که ضرایب حاصل بین 0/45 تا 0/66 به دست آمد. به منظور ارزیابی پایایی آزمون از روش ضریب آلفا استفاده گردید که ضرایب حاصل بین 0/56 تا 0/87 به دست آمد. لازم به ذکر است که در پژوهش حاضر، پایایی پرسشنامه پنج عاملی شخصیتی نئو (فرم کوتاه) با روش آلفای کرونباخ 0/79 به دست آمد.

برای تحلیل آماری داده‌ها نیز از نرم‌افزار SPSS-22 و آزمون آماری همبستگی و رگرسیون استفاده شد.

3. یافته‌ها

در پژوهش حاضر 80 نفر از دانشجویان پسر متأهل پردیس دانشگاه علامه طباطبایی تهران مورد مطالعه قرار گرفتند که 61% کمتر از 25 سال، 33/3% بین 25 تا 35 سال و 12/6 درصد بیش از 35 سال داشتند. در این بخش ابتدا توصیف داده‌ها در جدول توصیفی و نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف و در ادامه نتایج تحلیل رگرسیون گزارش شده است.

جدول 1- شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

شاخص آماری	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
روان‌رنجوری	34.10	7.9	0.04	1.08
برون‌گرایی	40.13	4.4	0.05	0.53
گشودگی به تجربه	38.80	5.7	0.30	0.36
وجدانی بودن	36.57	8.5	0.41	0.27
توافق‌پذیری	38.12	5.9	0.68	1.01
بیرونی	27.70	4.5	0.36	0.14
درونی	23.42	5.7	0.01	0.52
نگرش به روابط قبل از ازدواج	66.65	14.9	0.29	1.09

چنانچه ملاحظه می‌شود، در جدول 1 میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی متغیرها نشان داده شده است.

جدول 2- نتایج بررسی مفروضه نرمال بودن داده‌ها با آزمون کولموگروف-اسمیرنف

P	K	متغیر
0.38	0.9	نگرش به روابط قبل از ازدواج
0.22	1.05	جهت‌گیری مذهبی بیرونی
0.55	0.79	جهت‌گیری مذهبی درونی
0.24	0.98	روان‌رنجوری
0.64	0.73	برون‌گرایی
0.59	0.77	گشودگی به تجربه
0.68	0.69	وجدانی بودن
0.21	0.99	توافق‌پذیری

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول 2 جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و با توجه به نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف، همانطور که ملاحظه می‌شود، مقدار K در هیچ سطحی معنادار نیست، بنابراین، نرمال بودن توزیع نمرات تأیید شده و می‌توان از تحلیل پارامتریک یعنی آزمون رگرسیون جهت تحلیل داده‌ها استفاده کرد.

جدول 3- شاخص‌ها و آماره‌های تحلیل رگرسیون

خطای معیار	مجذور ضریب همبستگی اصلاح شده	مجذور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی
10.98	0.46	0.51	0.714

نتایج جدول 3 نشان می‌دهد که همبستگی بین ابعاد شخصیت و نگرش مذهبی با نگرش به روابط قبل از ازدواج 0/714 است. همچنین 51 درصد واریانس تبیین شده نگرش به روابط قبل از ازدواج، توسط ابعاد شخصیت و نگرش مذهبی تبیین می‌شود.

جدول 4- تحلیل واریانس رگرسیون

P	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	شاخص آماری
					منبع
0.000	10.53	1271.75	7	8902.28	اثر رگرسیون
-	-	120.69	71	8569.43	باقیمانده
-	-	-	-	17471.7	جمع

همانطور که در جدول 4 مشاهده می‌شود، نتایج تحلیل واریانس پیش‌بینی

نگرش به روابط قبل از ازدواج براساس ابعاد شخصیت و جهت‌گیری مذهبی در دانشجویان پسر، در سطح 0/01 معنی‌دار است.

جدول 5- خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی نگرش به روابط قبل از ازدواج از روی ابعاد شخصیت و جهت‌گیری مذهبی

منبع	شاخص آماری	B	خطای معیار	Beta	T	P
مقدار ثابت	67.23	21	-	3.18	0.002	
روان‌رنجوری	0.438	0.19	0.23	2.2	0.025	
برون‌گرایی	0.078	0.28	0.023	0.27	0.786	
گشودگی	0.56	0.23	0.21	2.4	0.017	
توافق‌پذیری	0.041	0.21	0.06	0.19	0.845	
با وجدان بودن	-0.72	0.176	0.41	-4.1	0.000	
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	0.186	0.28	0.057	0.66	0.5	
جهت‌گیری مذهبی درونی	-0.469	0.23	-0.18	-2.01	0.048	

با توجه به جدول 5، پنج عامل شخصیت و دو بعد جهت‌گیری مذهبی بر روی هم 51 درصد از واریانس نگرش به روابط قبل از ازدواج را تبیین می‌کنند. در بین ابعاد شخصیت، روان‌رنجوری و گشودگی به تجربه، پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار نگرش به روابط قبل از ازدواج بودند و با وجدان بودن پیش‌بینی‌کننده منفی و معنادار نگرش به روابط قبل از ازدواج بود. همچنین با وجدان بودن با مقدار بتای 0/41، پیش‌بینی‌کننده منفی و معنادار نگرش به روابط قبل از ازدواج بودند. در بعد جهت‌گیری مذهبی، جهت‌گیری مذهبی درونی با مقدار بتای 0/18- پیش‌بینی‌کننده منفی و معنادار نگرش به روابط قبل از ازدواج بود. برون‌گرایی، توافق‌پذیری و جهت‌گیری مذهبی بیرونی در نگرش به روابط قبل از ازدواج نقش معنادار نداشتند.

4. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با نگرش به روابط قبل از ازدواج دانشجویان پسر انجام شده است.

براساس نتایج مطالعه حاضر، بین برخی از ابعاد شخصیت و نگرش مذهبی با نگرش به روابط قبل از ازدواج ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج تحلیل همبستگی نشان می‌دهد که بین روان‌رنجوری و نگرش به روابط قبل از ازدواج ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد، بین گشودگی به تجربه با نگرش به روابط قبل از ازدواج همبستگی مستقیم و معناداری وجود دارد، بین باوجدان بودن و نگرش به روابط قبل از ازدواج همبستگی معکوس و معناداری مشاهده شد و بین جهت‌گیری درونی مذهبی با نگرش به روابط قبل از ازدواج ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد. بنابراین، ابعاد شخصیتی روان‌رنجوری، گشودگی به تجربه و باوجدان بودن می‌توانند نگرش به روابط قبل از ازدواج را تبیین کنند. همچنین، نگرش مذهبی درونی می‌تواند نگرش منفی به روابط قبل از ازدواج را تبیین کند.

بیشتر دانشجویان به روابط قبل از ازدواج نگرش مثبتی دارند (زارع شاه‌آبادی و سلیمانی، 1391؛ محمودیان و دراهکی، 1393). از طرف دیگر، داشتن روابط قبل از ازدواج منجر به نارضایتی در روابط بعد از ازدواج و مشکلات متعدد می‌شود (نژاد کریم و همکاران، 1395؛ قنبری برزیان و همکاران، 1397؛ قادرزاده و همکاران، 1396). بیشتر دانشجویان به دلیل قرار داشتن در دوره هیجانی از زندگی، به روابط قبل از ازدواج گرایش داشته و به دلیل عدم دوراندیشی و عدم توجه به فرهنگ جامعه و خانواده، به روابط دوستی قبل از ازدواج علاقه نشان می‌دهند که این روابط می‌تواند در زندگی بعد از ازدواج مشکلاتی را به همراه داشته باشد که عمده‌ترین این مشکلات بی‌اعتمادی به یکدیگر و نارضایتی از زندگی زناشویی خواهد بود.

همچنین نتایج این مطالعه بیانگر آن بود که بین ابعاد شخصیت، با نگرش به روابط قبل از ازدواج ارتباط وجود دارد که این نشان‌دهنده آن است که ابعاد شخصیت سهم قابل توجهی در تبیین نگرش به روابط قبل از ازدواج در دانشجویان پسر دارند. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که بین روان‌رنجوری و نگرش به روابط قبل از ازدواج، ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. همچنین بین گشودگی به تجربه با نگرش به روابط قبل از ازدواج ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد و بین باوجدان بودن و نگرش به روابط قبل از ازدواج

ارتباط معکوس و معناداری مشاهده شد. ابعاد شخصیتی برون‌گرایی و توافق‌پذیری نتوانستند نگرش به روابط قبل از ازدواج را پیش‌بینی کنند. می‌توان ادعا کرد که روان‌رنجوری در تبیین نگرش به روابط قبل از ازدواج مؤثر است. در ارتباط با نقش روان‌رنجوری در پیش‌بینی روابط قبل از ازدواج می‌توان گفت افرادی که در روان‌رنجوری، نمره بالایی می‌گیرند معمولاً مضطرب، بیمناک و مستعد نگرانی هستند و معمولاً احساس غم تنهایی و طرد می‌کنند، این افراد احتمالاً دارای افکار غیر منطقی می‌باشند و قدرت کمتری در کنترل تکانه دارند. همچنین این افراد درجه انطباق‌پذیری ضعیف‌تری با دیگران و شرایط فشار روانی نشان می‌دهند (دانشگر سلوکویی، ۱۳۹۵). از آنجا که نمره بالا در روان‌رنجوری با بی‌ثباتی عاطفی و عواطف منفی مثل ترس، غم، دست‌پاچی، عصبانیت، احساس گناه و نفرت همراه است و کسانی که در این حوزه نمرات بالایی کسب می‌کنند، تمایل بیشتری به تکانش‌گری، پرخاشگری و آسیب‌پذیری دارند. افرادی که در روان‌رنجوری نمره بالایی دارند، آمادگی آنها برای نشان دادن اضطراب در موقعیت‌های تنش‌زا و چالش برانگیز بیشتر بوده و عمدتاً از روش‌های متمرکز بر هیجان استفاده می‌کنند. این بعد، همچنین شامل حساسیت به داشتن عقاید غیرواقعی، کنترل ضعیف امیال فرد و راهبردهای غیرمؤثر مقابله با استرس است (آویا¹ و همکاران، ۱۹۹۵). بُعد روان‌رنجوری بیان‌گر تمایل و آمادگی برای تجربه اضطراب، تنش، خودخوری، خصومت، تکانشوری، کم‌رویی، تفکر غیر منطقی، افسردگی و عزت نفس پایین بوده و با تحمیل درماندگی روانشناختی بر فرد، فرایند شناسایی و توصیف احساسات را تحت تأثیر قرار می‌دهد. یکی از مکانیسم‌های تأثیرگذاری درماندگی روانشناختی بر فرایندهای شناسایی و توصیف احساسات، ایجاد اختلال در سیستم پردازش شناختی فرد می‌باشد (کاستا و مک‌کری، ۱۹۹۰). لذا، فردی که سیستم پردازش شناختی‌اش دچار اختلال است، نمی‌تواند تحلیل منطقی از روابط داشته باشد و توانایی دوراندیشی لازم را ندارد، بلکه برای کاهش افسردگی و جبران عزت نفس پایین، به صورت تکانشی عمل

کرده و روابط کوتاه مدت را برای کاهش احساسات منفی‌اش انتخاب می‌کند و احتمالاً این ویژگی‌ها در افراد دارای خصیصه روان‌رنجوری، آنها را مستعد داشتن نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج می‌نماید. خصوصاً کنترل ضعیف امیال می‌تواند دلیلی به داشتن نگرش مثبت افراد روان‌رنجور به روابط قبل از ازدواج باشد.

بُعد شخصیتی گشودگی به تجربه توانایی تبیین نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج را دارد. بنابراین، بالا بودن بُعد گشودگی می‌تواند نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج را در دانشجویان پیش‌بینی کند. گشودگی به تجربه که بیانگر تمایل به کنجکاوی، خیال‌پردازی، زیبایی‌شناسی، خردورزی، روشنفکری و نوآوری (جان¹، ۱۹۸۹) است، فرایند شناسایی و توصیف احساسات را از طریق دو مکانیسم پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجان‌ها تحت تاثیر قرار می‌دهد. ویژگی‌های مربوط به بعد گشودگی، امکانات لازم برای پردازش شناختی هیجان‌ها را در اختیار فرد قرار می‌دهد و وی را قادر می‌سازد تا از این امکانات در جهت شناسایی و توصیف احساسات و هیجان‌ها استفاده کند. این ویژگی‌ها، مخصوصاً آمادگی‌های مربوط به کنجکاوی و نوآوری، به خودی خود مستلزم عملی‌سازی و پذیرش عملی تجربه‌های مربوط به احساسات و هیجان‌ها، یعنی تنظیم و مدیریت هیجان‌ها است (کاستا و مک کری، ۱۹۹۲). روابط قبل از ازدواج نیز در حقیقت نوعی تجربه می‌باشد که افرادی که نمره گشودگی بالایی کسب می‌کنند، تمایل به تجربه آن را دارند. از لحاظ نظری، افراد باز (نمره بالا در گشودگی) انسان‌هایی کنجکاو هستند و زندگی آنها سرشار از تجربه است. این افراد طالب لذت بردن از نظریه‌های جدید و ارزش‌های غیر متعارف بوده و در مقایسه با افراد بسته احساسات مثبت و منفی فراوانی دارند (حق‌شناس، ۱۳۸۸). بنابراین، به نظر می‌رسد افراد با گشودگی بالا به تجربه، به شرایط جدید و روابط جدید کنجکاو هستند و از داشتن روابط قبل از ازدواج به دلیل غیر متعارف بودن، هیجان داشتن و لذت داشتن از تجارب جدید، استقبال می‌کنند.

بُعد شخصیتی باوجدان بودن می‌تواند عدم نگرش مثبت به روابط قبل از ازدواج را تبیین کند. افرادی که در باوجدان بودن، نمره بالایی دارند، احساس می‌کنند که برای رویارویی با مسائل زندگی آمادگی کافی دارند و به شدت بر اصول اخلاقی خود پایبند بوده و در حدی افراطی به تعهدات اخلاقی خود عمل می‌کنند. سطح توقعات آنان بالا و تلاش زیادی برای تحقق این سطح از خود نشان می‌دهند. افراد پرتلاش و سالمی هستند و برای حرفه خود سرمایه‌گذاری زیادی می‌کنند (باریک و هانت¹، ۱۹۹۱؛ به نقل از: حق‌شناس، ۱۳۸۵). بنابراین، پایبندی به تعهدات و اصول اخلاقی، منجر به نگرش منفی به روابط قبل از ازدواج در افراد دارای وجدان بالا خواهد شد. افراد باوجدان دارای هدف و خواسته‌های قوی و از پیش تعیین شده‌اند، در واقع باوجدان بودن تمایل شخص به توانمندی در انضباط و وظیفه‌مند بودن را نشان می‌دهد و نمرات پایین در این مقیاس با رفتارهای پرخطر مرتبط است. افراد باوجدان در تصمیم‌گیری منطقی عمل می‌کنند و در روابط اجتماعی راسخ و قابل اعتماد هستند (حق‌شناس، ۱۳۸۸). بنابراین، افراد باوجدان روابط قبل از ازدواج را به دلیل نامعلوم بودن و گاهی کوتاه مدت بودن، ترجیح نمی‌دهند، چراکه با اهداف و خواسته‌های از پیش تعیین شده‌شان هم‌سو نمی‌دانند و به دلیل محتاط بودن، نگرش مثبتی به روابط قبل از ازدواج ندارند.

بین جهت‌گیری مذهبی درونی با نگرش به روابط قبل از ازدواج، ارتباط معکوس و معناداری مشاهده شد، در حالی‌که بین جهت‌گیری مذهبی بیرونی و نگرش به روابط قبل از ازدواج ارتباط معناداری وجود نداشت. در همین راستا، نتایج پژوهشی نشان داد که بین جهت‌گیری مذهبی با نگرش به روابط قبل از ازدواج همبستگی وجود دارد (برزگر خضری و خدابخشی کولایی، ۱۳۹۶). افرادی که دارای جهت‌گیری مذهبی درونی هستند، بُعد اعتقادی دینداری در آنان قوی‌تر است و خداوند را در همه حال ناظر بر اعمال و کردار خود می‌بینند. بنابراین، داشتن روابط قبل از ازدواج برای فردی که جهت‌گیری مذهبی درونی

دارد، پذیرفته شده نیست و آن را با اعتقادات دینی ناهم‌سو می‌بیند و در واقع این نوع روابط برای فردی که این نوع جهت‌گیری دینی را دارد، با باورهای دینی او ناهمخوان است. در همین راستا، در قرآن کریم آمده است: «الْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ» (مانده، 5)، «و زنان پاکدامن از مسلمانان و زنان پاکدامن از اهل کتاب حلال‌اند، هنگامی که مهر آنان را بپردازید و پاکدامن باشید، نه زناکار و نه دوست پنهانی و نامشروع گیرید». همچنین، افراد با جهت‌گیری درونی مذهبی از گرایش‌ها و باورهای مذهبی خود به عنوان تعدیل‌کننده استرس استفاده می‌کنند و این باور مذهبی روی ارزیابی اولیه آنها از رخداد‌های زندگی تأثیر می‌گذارد. افراد دارای جهت‌گیری مذهبی درونی موقعیت‌های فشارزای زندگی را تدبیری الهی که گریزی از آن نیست، تلقی نموده و معتقدند که خداوند خیراندیش آنها بوده و به آنها آسیبی نمی‌رساند (یونس، ۱۰۹)، همچنین مطمئن هستند کسانی که شکیبایی کرده و تقوی پیشه کنند، خداوند پاداشی عظیم به آنها اعطاء می‌نماید (هود، ۱۱؛ آل عمران، ۱۲۵).

به‌طور کلی، برنامه‌ریزی علمی و کاربردی در زمینه نهادینه کردن بُعد درونی مذهب در افراد جامعه، توجه ویژه به اهمیت ابعاد شخصیت در جهت‌گیری‌ها و نگرش افراد به خصوص در دوران دانشجویی و داشتن برنامه‌هایی جهت رشد ابعاد مثبت شخصیت افراد و آموزش مهارت‌های اجتماعی و روابط سالم با جنس مخالف از سوی مراجع ذی‌ربط از جمله سازمان ملی جوانان و سازمان امور دانشجویان را می‌توان از مهم‌ترین کاربردهای احتمالی نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر معرفی کرد.

در نظر گرفتن عوامل جمعیت‌شناختی نظیر شرایط اقتصادی، تحصیلی و جنسیتی جوانان در نگرش آنان به روابط پیش از ازدواج از جمله پیشنهادات این پژوهش است.

5. محدودیت‌های پژوهش

محدود بودن پژوهش از لحاظ جنسیتی فقط به نمونه آقایان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی، همچنین عدم تمایل برخی پاسخ‌دهندگان برای پاسخگویی به

سوالات نگرش به روابط قبل از ازدواج به دلایل فرهنگی این موضوع، از جمله مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر بود. در همین راستا، پیشنهاد می‌شود پژوهشی به صورت مقایسه‌ای در ارتباط با نگرش به روابط قبل از ازدواج در بین آقایان و خانم‌ها انجام شود. همچنین، پژوهشی در نمونه‌های غیر دانشجوی و نیز دانشجویان مقطع کارشناسی انجام گیرد تا امکان مقایسه نتایج وجود داشته باشد.

منابع

قرآن کریم.

1. آذربایجانی، مسعود (۱۳۸۵). *تهیه و ساخت آزمون جهت‌گیری مذهبی با تکیه بر اسلام*. قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه.
2. آزاد ارمکی، تقی (۱۳۷۹). *بررسی تحولات اجتماعی و فرهنگی در طول سه نسل خانواده تهرانی*. نامه علوم اجتماعی، ۸(۱۶)، ص ۳-۲۹.
3. بارون، رابرت؛ بیرن، دان؛ برنسکامپ، نایلا (۱۳۸۸). *روانشناسی اجتماعی*. ترجمه یوسف کریمی. تهران: نشر روان.
4. برزگر خضری، رسول؛ خدابخشی کولایی، آناهیتا (۱۳۹۶). *رابطه خودکنترلی و جهت‌گیری مذهبی با نگرش به روابط قبل از ازدواج در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رباط کریم*. پژوهش در بین و سلامت، ۳(۴)، ص ۱۸-۵.
5. حق‌شناس، حسن (۱۳۸۵). *طرح پنج عاملی ویژگی‌های شخصیت: راهنمای تفسیر و هنجارهای آزمون‌های NEO PI-R و NEO-FFI*. شیراز: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی.
6. حق‌شناس، حسن (۱۳۸۸). *روانشناسی شخصیت*. کاشان: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی.
7. خدایپناهی، محمدکریم؛ خوانین‌زاده سریزدی، مرجان (۱۳۷۹). *بررسی نقش ساخت شخصیت در جهت‌گیری مذهبی دانشجویان*. *روانشناسی*، ۴(۱۴)، ص ۱۸۵-۲۰۴.
8. دانشگر سلوکویی، رعنا (۱۳۹۵). *رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت با اهمال‌کاری تحصیلی، نقش واسطه‌ای خودتنظیمی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی تربیتی. دانشگاه پیام نور استان فارس.
9. زارع شاه‌آبادی، اکبر؛ سلیمانی، زکیه (۱۳۹۱). *بررسی عوامل مرتبط با گرایش دانشجویان به روابط پیش از ازدواج در دانشگاه یزد*. *رفاه اجتماعی*، ۱۲(۴۵)، ص ۳۳۹-۳۶۴.
10. قادرزاده، امید؛ محمدی، فردین؛ محمدی، حسین (۱۳۹۶). *جوانان و روابط پیش از ازدواج؛ مطالعه کیفی زمینه‌ها، تعاملات و پیامدهای آن*. *راهبرد فرهنگ*، ۱۰(۳۸)، ص ۴۰-۷.
11. قنبری برزیان، علی؛ سلمانوندی، شاپور؛ فاطمی، نرگس سادات (۱۳۹۷). *تأملی بر تأثیر روابط جنسی پیش از ازدواج بر گرایش به ازدواج: مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه اصفهان*. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، ۷(۳)، ص ۵۴-۳۳.
12. کردلو، منیره (۱۳۸۰). *بررسی عوامل موثر بر نگرش جوانان به ارتباط با جنس مخالف بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های منطقه ۱۴ تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی.
13. گروسی فرشی، محمدتقی (۱۳۸۰). *هنجاریابی آزمون جدید شخصیتی NEO و بررسی تحلیل ویژگی‌ها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های ایران*. رساله دکتری. تهران:

دانشگاه تربیت مدرس.

14. محمودیان، حسین؛ دراهکی، احمد (1393). عوامل موثر بر نگرش جوانان به روابط دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، 13(23).
15. مختاری، عباس (1379). *بررسی رابطه بین جهت‌گیری مذهبی و میزان تشدد*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
16. نژاد کریم، الهه؛ سعیدی‌فرد، طاهره؛ وحیدنیا، نرگس؛ احمدی، خدابخش (1395). نقش روابط پیش از ازدواج در خیانت زناشویی. *سلامت اجتماعی*، 3(4)، ص 299-306.
17. Allport, G.W. & Ross, J.M. (1967). Personal religious orientation and prejudice. *Journal of Personality and Social psychology*, 5, P.432-433.
18. Allport, G.W. (1992). Personal religious orientation and prejudice. *Journal of personality and social psychology*, 10, P.123-128.
19. Avia, M.D., Sanches-Benardos, S.M.L., MartinezArias, M.R.M., Silva, F. & Grana, J.L. (1995). The five factors model- II. Relations of the NEO-PI with other personality variables. *Personality and Individual Differences*, 19, P.81-97.
20. Costa, P.T. & Mc Crae, R.R. (1990). Personality disorders and the Fivefactor model of personality. *Journal of Personality Disorders*, 4, P.362371.
21. Costa, P.T. & McCrae, R.R. (1992). The five-factor model of personality and its relevance to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 6(4), P.343-359.
22. John, O.P. (1989). **Towards a taxonomy of personality descriptors**. In: D.M. Buss & N. Cantor (Eds.), *Personality psychology: recent trends and emerging directions* (P. 261-271). New York: Springer.
23. McCrae, R.R. & Costa, P.T. (1999). **A five factor theory of personality**. In: L.A. Pervin & O.P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research*. (2nd Ed). New York: Guilford.
24. Rostosky, S.S. & et al. (2004). The Impact of Religiosity on Adolescent Sexual Behavior: A Review of the Evidence. *Journal of Adolescent Research*, 19(6), P. 677-697.

استناد به این مقاله

نوروزی، اعظم؛ شفیعی‌آبادی، عبدالله؛ عبدی زرین، سهراب (1399). پیش‌بینی نگرش به روابط قبل از ازدواج براساس ابعاد شخصیت و جهت‌گیری مذهبی در پسران دانشجو. *بین و خانواده*، دوره اول، شماره 1، ص 87-102.